

Sortterne projekt – Vestjylland

Årsrapport 2019

Samarbejdsprojekt mellem Naturstyrelsen -Vestjylland, Holstebro kommune,
Ringkøbing-Skjern kommune, DOF-Vestjylland

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 3
Deltagere	side 4
Sortterne projekt 2018 – 2020	side 5
Udlægning af flåder	side 8
Overvågning af Sortterner ved Vest Stadil Fjord, Husby sø og Vesterenge /Amholm – 2019	side 11
Indsamling af flåder	side 14
Afrunding, konklusioner og planer i 2020	side 16
Hvordan gik de I Sønderjylland og Vejlerne i 2019	side 17

Indledning

”Sortterne projekt – Vestjylland” er opstartet i 2018, med håb om at kunne hjælpe den lille bestand af den i Danmark sjældne Sortterne, som kun har 3 delbestande tilbage i Danmark, en på grænsen mellem Danmark og Tyskland, en i Vejlerne i Thy og en i området Vest Stadil fjord/Husby-Nørre sø.

Sidstnævnte er den mindste bestand og det er den, som dette projekt vil overvåge i 3 år fra 2018 – 2020, for om muligt at hjælpe, dels med forbedrede rede muligheder i form af rede-flåder og dels generelle og målrettede observationer af hvordan det går med bestanden og dens ynglesucces.

Projektet håber, også at kunne komme med forslag/input til forbedringer for arten i det vestjyske, så man fremadrettet med en målrettet indsats for arten, vil kunne forøge bestanden i området inden det bliver for sent.

Sortterne projekt-ideen er opstået i forbindelse med DOF-Vestjyllands årlige møde med NST-Vestjylland, hvor der ved flere lejligheder er diskuteret hvad der eventuelt kunne gøres for den elegante sorte moseterne, der kan betegnes som indikator art for gode våd- og moseområder af høj kvalitet og tillige er på udpegningsart i forbindelse med Natura 2000 område - N66 - Stadil og Vest Stadil fjorde.

I 2019 blev der foruden Vest Stadil fjord og Husby sø, udlagt et mindre antal rede flåder i Vester enge ved Skjernå.

End videre skal lyde et Stort TAK til alle, som bidrager på den ene eller anden måde i det vestjyske Sortterne-projekt.

Deltagere i projektet

Naturstyrelsen Vestjylland:

Kontaktperson og hjælp med udlægning af flåder og andet praktisk ved Vest Stadil fjord:

Henning Fjord Aaser.

Holstebro kommune:

Kontaktperson og hjælp med udlægning flåder og kontakt til lodsejere ved Husby sø:

Bo Boysen Larsen

Ringkøbing-Skjern kommune:

Kontaktperson og kontakt til lodsejere ved Nørresø

Thomas Mosgaard

DOF-Vestjylland:

Kontaktpersoner, udlægning og indsamling af flåder, optælling og registrering, samt udarbejdelse af årsrapport:

Elisabeth Borch

Lars Møgeltoft Poulsen

Ole Amstrup

Lars Holm Hansen

Ravnhøj Consult:

Kontaktperson, konsulent, knowhow omkring Sortterne, indkøb af rede flåder:

Jesper Tofft

Sortterne projekt 2019

Fælles møde med henblik på analyse af det første år 2018, samt aftaler for sæson 2019 blev afholdt d. 26.3. i Fejsøhus, med Henning Fjord Aaser (NST-Vestjylland), Bo Boysen Larsen (Holstebro kommune), Lars Møgeltoft Poulsen, Ole Amstrup, Lars Holm Hansen (DOF-Vestjylland), som deltagere.

Vest Stadil fjord:

Rede flåderne udlægges i vigen NV for fugleskjulet, som i 2018. Desuden lægges 5 flåder i kanalen mellem rævespærren og den store ø i Mellemdyb. Ingen flåder udlægges i Nordre dyb i 2019

Ynglepar: Vest Stadil fjord 2004 – 2018:

2004	2005	2006	2007	2008
6	6	6	3	6
2009	2010	2011	2012	2013
2	2	1	0	4
2014	2015	2016	2017	2018
0 – 3	0 – 1	7	4	4

Husby sø

Rede flåderne flyttes fra det nordvestlige hjørne og udlægges i stedet i en vig i den mellemste vestlige del af søen. Antallet bliver det samme som i 2018.

Ynglebestand: Husby sø 2004 – 2018:

2004	2005	2006	2007	2008
-	-	-	1	1
2009	2010	2011	2012	2013
2	1	5 – 8	2	0
2014	2015	2016	2017	2018
0	4 - 6	0	0	0

Vestenge/Amholm – Skjernå

I 2018 blev der set flere Sortterner i en periode efter ynglesæsonen i Hestholm sø/ Vesterenge området og derfor besluttedes at udlægge nogle få flåder i Vesterenge i stedet for ved Nørresø. Anmodning / forespørgsel blev rettet til NST-Blåvand med godkendelse.

Udlægning af flåder

24. april blev Sortterne flåderne igen søsat i Vest Stadil fjord.

12 flåder blev udlagt på cirka samme placering, som i 2018, i det område hvor Sortterneerne yngede. Her er rede flåderne ved at blive klargjort med rede materialer osv.

Desuden blev der lagt 5 flåder i kanalen, hvor vandet er noget dybere og tillige blev der en rævespærre udlagt.

18. maj blev 10 rede flåder lagt ud i Husby sø, hvor vi havde fået hjælp af Elisabeth Borch, Staby, som med kajak fragtede flåderne ud på den valgte placering.

5 redeflåder blev lagt ud i Amholm (lige syd for Vesterenge) den 28. april og taget hjem igen i september. De var nemme at tjekke fra Hestholm-tårnet. Området blev besøgt jævnligt. I den vestlige del af Vesterenge etableredes en mindre koloni af hættemåger, så måske kunne dette sted have været en bedre mulighed for sorterne.

Overvågning af Sortterner ved Husby sø, Vest Stadil fjord og Vester enge/Amholm - 2019

Metode og dækning:

- 1) Husby og blev dækket 3 gange i juni og 2 gange i juli
- 2) Vest Stadil Fjord, blev dækket regelmæssigt fra midten af maj til midten af juli. Ikke så mange observationer ved Vest Stadil fjord, som i 2018. Igen svært at se flåderne, da siv og andet bliver for højt!
- 3) Vester enge

Data er hentet i DOF-basen hvor det tilstræbes, at alt relevant i forhold til projektet bliver registreret.

Resultater fra Husby sø:

Modsat 2018, hvor der kun blev iagttaget Sortterner ved en enkelt lejlighed, var der aktivitet ved søen af Sortterner i perioden fra 2.6. til 7.7.

Antagelig gjorde 2 par yngleforsøg, hvilket er første gang siden 2016 i Husby sø.

4 fugle blev set 2.6, 9.6., 10.6. og 16.6. – 12.6. blev der observeret en Sortterne i Husby sø + 3 i Nørre sø, hvorfra der i DOF-basen ikke er indtastninger siden 2015.

Fuglene blev set fouragerende flere steder i søen, men kun ved en enkelt lejlighed var det tæt ved projektets rede flåder.

Den 17.6. blev 2 fugle iagttaget og 7.7. 1, hvilket var de sidste observationer i 2019.

Resultater fra Vest Stadil Fjord:

Den første Sortterne blev set allerede 27.4. hvilket er tidligt. Normalen for første registrering er en god uge senere.

11.5. er første registrering af mere end en fugl.

Der var mest Sortterne aktivitet i Vest Stadil fjord i maj måned, hvor max antal blev 18.5.: her blev der set 15 fugle, hvoraf de 9 blev set omkring rede flåderne og for første gang registreres og dokumenteres, at disse også benyttedes til at raste på. (se forside)

Maj måned ud var der aktivitet i yngleområdet, hvor der også ynglede mindst 18 par Hættemåger (6.6. OA). Således sås aggressiv/yngeadfærd i forhold til Hættemågerne 26.5. fra 6 fugle, hvilket tyder på yngleaktivitet.

I juni er der er meget få registreringer (3) og ved observationer 6.6. (OA) er kun en enkelt fugl set i nærheden af yngleområdet og det formodes, at yngleforsøg er opgivet.

I juli er der 5 observationer af Sortterne ved Vest Stadil fjord med max. 7 fugle 11.7. og i august er der en enkelt iagttagelse af 1 1 K fugl 19.8.

Her kommentarer fra DOF-basen:

- *I alt 9 Sortterner registreret tæt på udlagte rede flåder og flere gange sås ternerne sidde på selve flåderne. På et tidspunkt sad 2 på den samme, mens en tredje fugl sad på en anden rede flåde lidt derfra. :-)* (LHH 18.5.)
- *Mellemdyb. Der var muligvis flere. 2 gange så jeg en Sortterne lande kortvarigt på en af sortterneflåderne!* (LMP 20.5.)
- *Set tæt ved Sortterne flåderne. Flere af fuglene var aggressive over for hættemågerne.* (LMP 26.5.)
- *Sås flere gange ved hættemågerne, men gik ikke ned. Rastede nok lidt længere vest* (OA 6.6.)
- *Der var ingen Sortterner ved flåderne. En Rørhøg fik hættemågerne på vingerne. Men ingen Sortterner.* (LMP 16.6.)

Amholm / Vesterenge

Ingen Sortterner set i yngletiden.

Indsamling af flåder

Projektets flåder blev indsamlet 31. august ved Vest Stadil fjord og Husby sø og blev efterfølgende rengjort til vinteropbevaring i Husby, så de er klar til Sortterne-projektets tredje år.

En af flåderne ved Vest Stadil fjord var helt overbegroet med planter og lignede faktisk en hel naturlig lille ø. Her ses tillige rævespærringen i forgrunden.

Afrunding - konklusioner og planer i 2019

- Der blev udlagt sortterne-redeflåder i Mellemdyb, Vest Stadil fjord, Husby sø, Vesterenge/Amholm
- Sortterne gjorde mislykkede yngleforsøg ved Husby sø og MellemVest Stadil fjord i 2019.
- Vurderingen af bestanden må være 2 ynglepar ved Husby sø og 3 par i Vest Stadil fjord.
- Maximum antal fugle – 15, ved Vest Stadil fjord og max. 4 ved Husby sø
- Ingen ynglesucces!
- Opfordre til georeferering når der indtastes på DOF-Basen
- Redeflådeplacering i Vest Stadil fjord er god.
- Vi skal have fundet en løsning, så vi kan komme lidt tættere på Sortternernes rede sted, så vi kan få mere sikre iagttagelser og observationer af, hvad de foretager sig!
- Vi skal have afholdt et fælles møde i begyndelsen af 2020, februar/marts? DOF indkalder!
- Vi skal have planlagt en tur i området med Sortterne, som fokusart!

Kort resume fra de øvrige 2 ynglelokaliteter i Danmark

Sønderjylland:

Af Jesper Tofft

I Sønderjylland (Tønder/Aventoft) har det været en meget flot sæson. Vi fandt sidst i maj 43 sikre rugende par, de 42 på flåder!

Ungeproduktionen var også meget fin – i alt 41-45 flyvefærdige unger fordelt på 3 kolonier, samme steder som i 2018. De første unger kunne flyve d. ca. 30.6. og de sidste, efter omlæg, d. 1.8.

Omkring 6 par lagde om midt i juni, og heraf fik de 3 par tilsammen 4-6 unger på vingerne omkring d. 1. august, de 3 andre par opgav af ukendte årsager.

På DOF-Sønderjyllands hjemmeside kan læses en længere om Sortternernes succes i grænselandet i 2019:

<https://www.dof-syd.dk/nyheder?nyhed=sortterner-i-tonder-området>

Vejlerne:

Omkring 20 par i Kogleaks ifølge DOF-basen, men sandsynligvis heller ingen ynglesucces i 2019 i Vejlerne, da yngleparrene opgav midt i juni.

Antagelig forsøgte nogle få par et yngleforsøg nummer to.

Foto i denne rapport: Ole Amstrup, Lars Holm Hansen